

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.
(Tekst ujednolicony)

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 3-4 grudnia 2018
na kierunku *archeologia* prowadzonym przez
Wydział Nauk Historycznych i Społecznych
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu
 - 1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej
 - 1.2. Informacja o procesie oceny
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej
 - Kryterium nr 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia
 - Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia
 - Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia
 - Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia
 - Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia
 - Kryterium 6. Umiejscowienie procesu kształcenia
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia
 - Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia
 - Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7
 - Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron
 - Dobre praktyki
 - Zalecenia

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych

Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Marek Cieszkowski, członek PKA

Członkowie:

1. dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA
2. dr hab. Marcin Ignaczak, ekspert PKA
3. dr ing. Marie Gabryšová, ekspert ds. międzynarodowych
4. mgr Karolina Martyniak, ekspert ds. postępowania oceniającego
5. mgr Dominik Postaremczak, ekspert ds. pracodawców
6. Adrianna Czarnecka, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *archeologia* prowadzonym przez Wydział Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019.

Polska Komisja Akredytacyjna dokonała wcześniej oceny instytucjonalnej. Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej Uchwałą nr 2/1/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. wydało ocenę pozytywną. Ocenę programową kierunku *archeologia* przeprowadzono po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport zespołu oceniającego został opracowany po zapoznaniu się z informacjami, jakie były zawarte w przedłożonym przez Uczelnię raporcie samooceny, zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, na portalu „Wybierz Studia” oraz stronie internetowej Uczelni, a także na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami uczelni, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	archeologia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/ jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk humanistycznych (97,8%) obszar nauk przyrodniczych (2,2%)	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 Nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk humanistycznych dyscypliny – archeologia dziedzina nauk przyrodniczych dyscyplina – biologia specjalność – antropologia fizyczna	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	180 ECTS (6 semestrów)	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	-----	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	38	-----
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1860	-----

Nazwa kierunku studiów	archeologia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/ jednolite studia magisterskie)	II stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk humanistycznych (100%)	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 Nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk humanistycznych dyscypliny: archeologia, etnologia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	120 ECTS (4 semestry)	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	-----	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	16	-----
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	855	-----

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W PEŁNI
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 6. Umiedzynarodowienie procesu kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W PEŁNI

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

.....

.....

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest zgodna z Misją i Strategią Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW) w Warszawie określoną w Uchwale Nr 32/2014 Senatu UKSW z dnia 20 marca 2014 r. w sprawie Misji i Strategii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na lata 2014–2020 oraz zmodyfikowaną w Uchwale Nr 139/2014 z dnia 30 października 2014 r. Efekty kształcenia realizowane są zgodnie z punktem III Misji i Strategii UKSW (*Pryncypia i priority*).

Uwzględnienie w programie kształcenia treści związanych z prowadzonymi przez nauczycieli akademickich badaniami a także prowadzenie zajęć dydaktycznych w niewielkich grupach studenckich pozwala realizować te elementy Misji i Strategii Uczelni i Wydziału, które w przywołanych dokumentach przyjęły postać zapisów mówiących, iż cele Uczelni to: (a) „kształtowanie osób dojrzałych do podjęcia działalności zawodowej i publicznej zarówno pod względem profesjonalnym, jak i wzorowej postawy moralnej [...]”; (b) rozwijanie i pogłębianie badań naukowych, które dawałyby wyraz personalistycznemu i humanistycznemu postrzeganiu świata oraz upowszechniałyby konieczność łączenia zasad etycznych i moralnych z bezinteresownym poszukiwaniem prawdy”. Koncepcja kształcenia zakłada ściśle łączenie badań z dydaktyką, co znajduje odzwierciedlenie w programach studiów na kierunku *archeologia* m.in. w licznych blokach fakultatywnych, mających praktyczny (zawodowy) charakter; dobrym przykładem są także stanowiące uzupełnienie programu zajęcia w języku angielskim, które wzbogacone zostały od roku akademickiego 2018/2019 o 60 godzin zajęć prowadzonych przez profesora wizytującego.

Przyjęta na ocenianym kierunku koncepcja kształcenia odpowiada strategii Uczelni i Wydziału. Specyfika programu studiów archeologicznych na UKSW polega na prowadzeniu zajęć z archeologii chrześcijańskiej na studiach I stopnia (wykłady i ćwiczenia z *Archeologii wczesnochrześcijańskiego Zachodu* oraz *Archeologii i sztuki bizantyjskiej*), jak również wykorzystaniu w dydaktyce metod pozwalających na rozwijanie umiejętności praktycznych (zajęcia ze źródłoznawstwa zabytków pradziejowych i średniowiecznych, dokumentacji zabytków czy niedestrukcyjnych metod badań archeologicznych). W programach kształcenia uwzględnia się dokonujący postęp w archeologii. Widoczne jest to w bogatej i zmieniającej się ofercie zajęć dydaktycznych oraz łączeniu badań prowadzonych przez kadrę naukowo-dydaktyczną z treściami kształcenia i zapotrzebowaniem wynikającym z rozwoju lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Odpowiedzią na potrzeby rynku pracy w dydaktyce jest m.in. przedmiot *Archeologia współczesności*. Odpowiada on na potrzeby inwestorów, tj. badania w miastach i na obszarze inwestycji oraz zainteresowanie archeologią wojen XX w. Atutem studiów jest duża liczba zajęć fakultatywnych oraz ćwiczeń terenowych, a także możliwość uczestnictwa w różnego rodzaju projektach badawczych realizowanych pod kierunkiem pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu Archeologii (IA) UKSW.

Z uwagi na swą elitarność wynikającą z charakteru przekazywanej wiedzy i umiejętności nabywanych przez studentów kierunek jest odpowiedzią na plany stworzenia szerokiej oferty edukacyjnej; UKSW daje zatem możliwość studiowania zarówno na kierunkach cieszącym się dużą popularnością wśród kandydatów, jak i na kierunkach o charakterze unikatowym. Ważnym elementem strategii Uczelni jest wzmocnienie praktycznych elementów nauczania, zapewniających lepsze przygotowanie absolwentów do przyszłego życia zawodowego; toteż w koncepcji kształcenia na *archeologii* uwzględniono – mimo profilu ogólnoakademickiego – zawodowe praktyki studenckie.

Istotnym elementem koncepcji kształcenia jest wprowadzenie do programu studiów zajęć wykładanych w języku angielskim (np. *Bronze Age in Europe*; *Non-destructive methods of archaeological research*). Oprócz nabywania niezbędnych, specjalistycznych kompetencji językowych, pozwala to na zaznajomienie się z prowadzonymi na najwyższym poziomie badaniami naukowymi. Efektem prowadzonego procesu umiędzynarodowienia jest więc niewątpliwie wzbogacanie wiedzy o treści merytoryczne, ale także doskonalenie umiejętności językowych studentów, rozbudzanie ciekawości świata itp.

W pracach nad koncepcją kształcenia uczestniczyli nauczyciele akademicki i studenci (interesariusze wewnętrzni) oraz reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego (interesariusze zewnętrzni). Koncepcja kształcenia jest zatem odpowiedzią na potrzeby rynku pracy, który zainteresowany jest absolwentami, dysponującymi rozległą wiedzą (w tym wiedzą interkulturową), umiejętnościami oraz kompetencjami personalnymi i społecznymi.

1.2.

Badania realizowane w Jednostce prowadzone są w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, do którego kierunek został przyporządkowany, tj. w obszarze nauk humanistycznych, oraz w dyscyplinie naukowej, do której odnoszą się efekty kształcenia, tj. archeologii. Badania realizowane są w zakresie archeologii europejskiej i śródziemnomorskiej oraz historii archeologii i zarządzania dziedzictwem kulturowym. Rozwijana jest archeologia epoki kamienia, pradziejów Europy i średniowieczna, ale również archeologia wierceń, prowincji rzymskich i *barbaricum*, archeologia śródziemnomorska i wczesnochrześcijańska, nieinwazyjne metody badań archeologicznych i zarządzanie dziedzictwem kulturowym. Badania dotyczą nie tylko epok archeologicznych, ale prowadzone są też studia nad poszczególnymi regionami, np. badania archeologiczne Puszczy Białowieskiej czy Warmii i Mazur z rozpoznaniem wszystkich epok występujących na stanowiskach wytypowanych do badań. Pracownicy angażują się też w weryfikację badań związanych Archeologicznym Zdjęciem Polski (wieloletnie drobiazgowo rozpoznanie za pomocą badań powierzchniowych obszaru całej Polski), czemu służyły projekty: „Kompleksowe niedestrukcyjne rozpoznanie zasobów dziedzictwa archeologicznego doliny Welu na obszarze Garbu Lubawskiego”, „Kompleksowe niedestrukcyjne rozpoznanie zasobów dziedzictwa archeologicznego obszaru dawnej wschodniej Pomezanii w granicach Pojezierza Lubawskiego” czy „Kompleksowe niedestrukcyjne rozpoznanie zasobów dziedzictwa archeologicznego powiatu łukowskiego”.

Zróznicowany charakter i bogata problematyka podejmowanych badań naukowych zapewnia studentom dostęp do aktualnej wiedzy z różnych obszarów objętych programem i treściami kształcenia. Wspomaga to również pełne osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku, w tym także efektów w zakresie pogłębionej wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do prowadzenia badań. Wpływ prowadzonych w Jednostce badań na koncepcję kształcenia i realizowany program studiów przejawia się przede wszystkim w tym, iż oprócz pogłębionej wiedzy z zakresu archeologii

pradziejowej czy archeologii chrześcijańskiej oferuje się wszystkim studentom studiów I stopnia uzyskanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, a studentom studiów II stopnia możliwość poszerzenia wiedzy z zakresu poszczególnych epok. Studenci rozwijają swoje zainteresowania przede wszystkim dzięki udziałowi w wybieranych samodzielnie wykładach monograficznych, które tematycznie związane są z realizowanymi projektami badawczymi.

Problematyka i wyniki prowadzonych prac projektowych znajdują swoje odzwierciedlenie w programie i procesie kształcenia również poprzez to, iż stają się one tematem seminariów dyplomowych, oferowanych przez jednostkę bloków modułów do wyboru (np. *Zarządzanie dziedzictwem kulturowym. Aspekty praktyczne*) oraz innych zajęć, których charakter i zakres treściowy na to pozwala (np. *Popularyzacja i promocja dziedzictwa kulturowego*).

1.3.

Efekty kształcenia na studiach I i II stopnia na kierunku *archeologia* w UKSW (profil ogólnoakademicki) zostały opracowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520) i rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (...) (Dz. U. poz. 1594). Przy opracowywaniu programów i planów studiów oraz efektów kształcenia uwzględnione zostały zarówno wymagania wynikające z ogólnoakademickiego profilu kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych powiązanych z kierunkiem *archeologia* oraz wszystkie efekty prowadzące do uzyskania kompetencji archeologa. W zbiorze efektów uwzględniono również efekty odnoszące się do znajomości języka obcego.

Efekty kształcenia sformułowane dla ocenianego kierunku i poszczególnych modułów zajęć właściwie opisują poziom i profil kwalifikacji, osiągany dzięki realizacji programu studiów. Kierunkowe efekty kształcenia na kierunku *archeologia* zostały przyporządkowane do dziedziny nauk humanistycznych (97,8% w ramach studiów I stopnia oraz 100% w ramach studiów II stopnia) w dyscyplinie archeologia oraz do dziedziny nauk przyrodniczych (2,2% w ramach studiów I stopnia) w dyscyplinie biologia, specjalność antropologia fizyczna.

Efekty kształcenia określone dla kierunku i poszczególnych modułów zajęć i odnoszące się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w tym umiejętności badawczych i kompetencji niezbędnych dla prowadzenia badań naukowych, w odpowiedni sposób podkreślają specyfikę i poziom studiów realizowanych na ocenianym kierunku. Katalog efektów kształcenia obejmuje 16 efektów w zakresie wiedzy, 22 efekty odnoszące się do umiejętności i 6 do kompetencji społecznych. Efekty te uwzględniają efekty obszarowe określone w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla obszaru kształcenia w zakresie nauk humanistycznych o profilu ogólnoakademickim. Analiza dokonana przez ZO PKA wykazała, że charakteryzują się one odpowiednim poziomem uszczegółowienia.

Wyodrębnione dla kierunku *archeologia* efekty kształcenia są w pełni spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych w ramach profilu ogólnoakademickiego. Wyodrębnione w programie studiów efekty z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych odnoszą się do zakresu kierunku *archeologia* i uwzględniają jego interdyscyplinarny charakter. Poza tym efekty kształcenia zostały odniesione do dziedziny nauk przyrodniczych (dotyczy to jednego przedmiotu – zajęć z antropologii fizycznej). Natomiast kompetencje z zakresu nauk społecznych – tak jak awizowano to w *Raporcie samooceny* – nie zostały poświadczane we właściwy sposób, bowiem zakres zajęć i

przedmiotowych efektów kształcenia nie obejmuje tej dziedziny (błędnie np. przypisano nieistniejący kierunek antropologii społecznej do dziedziny nauk społecznych).

Efekty kształcenia zdefiniowane dla modułów zajęć tworzących program studiów jest na ogół zgodna z efektami kształcenia zdefiniowanymi dla kierunku. Zaledwie w kilku przypadkach stwierdzono rozbieżności pomiędzy opisem efektów kształcenia w sylabusach a kierunkowymi efektami kształcenia (por. opisy przedmiotów, które prowadzone są w języku angielskim). W większości przypadków osiągnięto jednak właściwy stopień uszczegółowienia kierunkowych efektów kształcenia przez efekty kształcenia sformułowane na poziomie modułów zajęć. Wzorcowym przykładem w tym zakresie jest opis przedmiotu *Cwiczenia terenowe*, gdzie efekty przedmiotowe są w pełni spójne z efektami kierunkowymi i koncepcją prowadzonego kierunku.

Przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały opisane w sylabusach. Ich analiza wykazała pewne nieprawidłowości. I tak:

1. w sylabusach zajęć prowadzonych w języku angielskim (*Non-destructive methods of archaeological research* czy *Early Iron Age in Europe*) liczba efektów w zakresie umiejętności jest w opinii ZO PKA zbyt mała, biorąc pod uwagę jego szczególną rolę w procesie kształcenia na kierunku; błędem jest także powiązanie efektów przedmiotowych bezpośrednio z obszarowymi efektami kształcenia, a nie kierunkowymi;
2. w sylabusie zajęć *Podstawy informatyki* w błędny sposób przyporządkowywano efekty przedmiotowe efektom kierunkowym (por. *Sporządza i wdraża programy komputerowe na różnych poziomach szczegółowości*);
3. sposób sformułowania niektórych efektów kształcenia podlegających ocenie podczas praktyk jest nieprecyzyjny, np. „Posługuje się językiem obcym” – efekt ten trudno zweryfikować, gdy praktyki odbywają się w Polsce. Kolejnym przykładem może być efekt „Wykorzystuje programy...” – co w zależności od opiekuna praktyk podlega ocenianiu lub jest z niej wyłączone. W takiej sytuacji trudno mówić o porównywalności osiągniętych efektów kształcenia.

Przedstawione powyżej uwagi wskazują, że dla uzyskania pełnej spójności szczegółowych efektów kształcenia, uzyskiwanych w ramach poszczególnych przedmiotów, z efektami kierunkowymi konieczna jest ich weryfikacja i korekta.

W zbiorze efektów uwzględniono również efekty kształcenia odnoszące się do języka obcego: na studiach I stopnia zgodnie z wymogami określonymi dla poziomu B2 ESOKJ oraz na studiach II stopnia na poziomie B2+.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Pozytywna ocena koncepcji kształcenia wynika z dwóch powodów: jest zgodna z Misją i Strategią rozwoju Uczelni i Wydziału oraz ma silne oparcie w tradycji prowadzenia studiów archeologicznych w Jednostce. Pozwala to na uwzględnienie w procesie kształcenia postępu dokonującego się w ramach dyscypliny, pod uwagę bierze się wzorce międzynarodowe; sprzyjają temu także prowadzone badania naukowe – bezpośrednio do nich odnoszą się sformułowane w programie efekty kształcenia. Poza tym mocną stroną ocenianej koncepcji kształcenia jest bogata oferta modułów do wyboru, zindywidualizowany kontakt kadry naukowo-dydaktycznej ze studentami oraz otwartość na postulaty zgłaszane przez studentów i interesariuszy zewnętrznych.

Struktura kierunkowych efektów kształcenia jest poprawna. Efekty kształcenia dotyczące modułów zajęć zostały – z wyjątkiem kilku przypadków – prawidłowo powiązane z efektami kierunkowymi. Zachowano przy tym odpowiedni stopień uszczegółowienia.

Koncepcja kształcenia na kierunku nawiązuje do Misji i Strategii Uczelni także w zakresie kształcenia kadr na potrzeby lokalnego i ogólnopolskiego rynku pracy. W pracach nad koncepcją kształcenia uczestniczyli nauczyciele akademicki i studenci oraz reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego. Jednostka posiada bogatą infrastrukturę laboratoryjną, warsztatową i aparaturową niezbędną do realizacji przyjętej koncepcji kształcenia i osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Szczególną uwagę zwraca praktyczny wymiar studiów i ich zorientowanie na nabywanie kompetencji przydatnych w zawodzie archeologa. Unikalne jest zastosowanie w dydaktyce szerokiego wachlarza działań praktycznych opartych na wykorzystaniu metod archeologii nieinwazyjnej.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Weryfikacja efektów kształcenia w odniesieniu do zajęć prowadzonych w języku angielskim, zajęć z *Podstaw informatyki* oraz praktyk zawodowych wraz ze zmianą opisu w sylabusach.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów – dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Główną zasadą kształtowania programu studiów w IA jest swoboda w wyborze modułów (przedmiotów) kształcenia, co należy ocenić pozytywnie.

Program studiów I stopnia obejmuje 1860 godz. (6 semestrów, 180 pkt. ECTS) kursów obligatoryjnych w tym min. 240 godz. (21 pkt. ECTS) zajęć w ramach przedmiotów do wyboru, na które składają się przede wszystkim kursy fakultatywne oferowane przez jednostkę. Wyborowi podlegają również seminaria licencjackie (60 godz. – 18 pkt. ECTS). Uzupełnieniem programu kształcenia są ćwiczenia terenowe odbywane na I i II roku studiów w formie tygodniowego wyjazdu w czasie trwania roku akademickiego (18 godz. – 2 pkt. ECTS) oraz w sezonie letnim 6-tygodniowego obozu (216 godz. – 6 pkt. ECTS). Przyjęto, że jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25–30 godzin pracy obejmujących zajęcia z udziałem nauczyciela akademickiego oraz pracę indywidualną określoną w programie studiów. Można dlatego uznać, iż program

kształcenia zapewnia studentowi wystarczającą swobodę w kształtowaniu własnej ścieżki edukacyjnej (łącznie ponad 30% pkt. ECTS).

W obrębie modułów obligatoryjnych dobrze ustalone zostały proporcje między treściami związanymi z nauczaniem archeologii w wymiarze pradziejowym, średniowiecznym i historycznym a ochroną dziedzictwa kulturowego. Wymiar czasu przeznaczony na realizację poszczególnych modułów zajęciowych, przewaga form ćwiczeniowych, konwersatoryjnych i seminaryjnych nad wykładowymi (w proporcji 65% do 35% wymiaru czasowego zajęć obowiązkowych; forma zajęć do wyboru nie jest zdeterminowana) w połączeniu z niewielką liczebnością grup studenckich zapewniają możliwość realizacji przyjętych treści i osiągnięcia wszystkich deklarowanych efektów kształcenia.

Program studiów II stopnia zakłada kształcenie w ramach przedmiotów obowiązkowych dla wszystkich studentów kierunku w wymiarze 855 godz. (4 semestry, 120 pkt. ECTS) oraz modułów specjalizacyjnych (tzw. zajęcia obieralne w wymiarze 36 pkt. ECTS oraz seminaria w wymiarze 40 pkt. ECTS). Także w tym przypadku przyjęto, że jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25–30 godzin pracy obejmujących zajęcia z udziałem nauczyciela akademickiego oraz pracę indywidualną określoną w programie studiów. Liczba punktów ECTS przypisanych modułom zajęć do wyboru, które służą zdobywaniu pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych, wynosi 63%.

W bloku przedmiotów obowiązkowych znalazły się takie moduły zajęciowe jak: *Teoria i metodologia archeologii*, *Archeologia ziem biblijnych*, *Archeologia antyczna*, *Archeologia pradziejowa* oraz *Archeologia średniowieczna*. Zajęcia obieralne dają studentom możliwość poszerzenia wiedzy w zakresie szczególnie interesujących ich aspektów lub zdobycia umiejętności przydatnych w pracy zawodowej oraz osiągnięcia efektów kształcenia z nimi związanych. Dotyczą one *Teoretycznych podstaw ochrony zabytków*, *Systemu prawnego i administracyjnego ochrony zabytków w Polsce* (1 rok, studia I stopnia), *Podstawy konserwacji dziedzictwa archeologicznego oraz zabytków techniki i przemysłu* (2 rok, studia I stopnia) czy *Sztuki najstarszych istot ludzkich i problemów jej ochrony, udostępniania i interpretacji* (3 rok, studia I stopnia). Tematyka ta rozwijana jest na studiach II stopnia w formie zajęć obieralnych, m.in. w ramach *Historii konserwacji i doktryn konserwatorskich* (1 rok, studia II stopnia) czy *Historii konserwacji i doktryn konserwatorskich* (2 rok, studia II stopnia).

Analiza programu wykazała, że dobór treści obowiązkowych i podlegających wyborowi dokonany został zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z dnia 30 września 2016 r., poz. 1596). W grupie treści obowiązkowych znalazła się wiedza związana z pogłębianiem praktycznej refleksji prehistorycznej w różnych obszarach wiedzy oraz znajomości praktycznych umiejętności badawczych.

W obszarze umiejętności wypracowywana jest samodzielność studentów w zakresie zdobywania wiedzy i rozwijania własnych umiejętności w zależności od aktualnych potrzeb badawczych i drogi zawodowej, umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz jej zastosowania w typowych oraz mniej nietypowych sytuacjach związanych z zawodem archeologa.

Zarówno ogólna struktura programu, jak i treści szczegółowe poszczególnych modułów zajęciowych stanowią spójny model wiedzy, dobrze dostosowany do wymogów i potrzeb dydaktycznych, a także dokumentujący aktualny stan wiedzy. Poprawnie ustalono limit czasowy dla realizacji poszczególnych bloków zajęciowych i właściwie oszacowano wkład pracy studentów niezbędny dla ich zaliczenia mierzony liczbą punktów ECTS. Czynniki te, w

połączeniu ze zdecydowaną przewagą form zajęć ćwiczeniowych, konwersacyjnych i seminaryjnych nad wykładowymi, pozwalają na realizację efektów kształcenia zakładanych dla kierunku i poszczególnych modułów. Wśród przedmiotów do wyboru na poziomie studiów II stopnia istnieje wymóg zaliczenia co najmniej jednego prowadzonego w języku obcym, co jest istotne dla kształtowania i rozwijania kompetencji językowych.

Treści programu studiów na obu stopniach są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia. Dobór zagadnień, rodzaj i liczba przewidzianych w programie zajęć źródłownawczych i konwersatoryjnych oraz kanon przyjętych lektur zapewniają osiągnięcie efektów związanych z kształceniem na kierunku *archeologia*. Zakres uwzględnianej literatury specjalistycznej odpowiada efektom odnoszącym się do wiedzy i umiejętności związanych z wszystkimi wymiarami archeologii. Treści programowe odpowiadają też aktualnemu stanowi wiedzy naukowej i uwzględniają wyniki prowadzonych w Jednostce badań, co ma odzwierciedlenie w sylabusach poszczególnych modułów zajęciowych. Nie budzi żadnych zastrzeżeń zakres modułów związanych z opanowaniem warsztatu archeologa i możliwości ich weryfikacji. Wśród metod kształcenia należy wymienić wykład z prezentacją multimedialną, grupową analizę zagadnień metodą problemową oraz praktyczne ćwiczenia przedmiotowe.

Na studiach I stopnia zajęcia językowe prowadzone są w formie lektoratu, na studiach II stopnia – w formie translatorium. Rozwój kompetencji językowych wspomagany jest oprócz tego dzięki wykładom prowadzonym w języku angielskim (5 na studiach I stopnia i 2 na studiach II stopnia).

Określone również zostały efekty kształcenia dla praktyk studenckich odbywanych w trakcie studiów I stopnia. Praktyki zawodowe nie są obligatoryjne – jak wiadomo – na profilu ogólnoakademickim, jednak zdaniem władz Uczelni i Wydziału, interesariuszy zewnętrznych, studentów i absolwentów uznano, że mają one ogromne znaczenie dla doskonalenia i nabycia umiejętności praktycznych ułatwiających w przyszłości absolwentom poruszanie się na rynku pracy, a pracodawcom pozyskanie wszechstronnie wykształconego absolwenta. Jednostka przedstawiła opracowane wzorce formularzy oceny praktyk, jak i formularz samooceny ze strony praktykanta. Są one realizowane na dwóch poziomach: (a) zajęć terenowych – praktyk wykopaliskowych w wymiarze 6 tygodni i (b) zajęć terenowych – badań powierzchniowych w wymiarze 1 tygodnia. Nabycie odpowiednich kompetencji gwarantuje system weryfikacji oparty na działaniach pełnomocnika kierownika jednostki. Działania te zakładają osiągnięcie porównywalnego dla wszystkich grup zakresu kompetencji. Ćwiczenia terenowe realizowane są albo przez pracowników UKSW, albo w zespołach autoryzowanych przez Uczelnię.

2.2.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia określa Regulamin studiów zatwierdzony Uchwałą nr 38/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 r. przez Senat UKSW. Szczegółowe wytyczne dotyczące weryfikacji efektów kształcenia zostały zawarte w zarządzeniu nr 49/2015 Rektora UKSW z dnia 15 października 2015 r. W celu weryfikacji efektów kształcenia, osiąganych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przez studenta na poszczególnych kierunkach studiów, wprowadzono wewnętrzny system weryfikacji osiągnięcia założonych efektów kształcenia. System ten odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego, a opis procedur zamieszczono w dokumencie „Księga Procedur Jakości Kształcenia UKSW”, która stanowi załącznik do zarządzenia nr 52/2013 Rektora UKSW z dnia 31 lipca 2013 r.

Dokument ten zawiera opis sposobów sprawdzania uzyskanych efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i przewiduje udział studentów w ankietyzacji. Na podstawie

analizy kart modułów/przedmiotów, prac etapowych i dyplomowych oraz sprawozdań z praktyk ZO PKA stwierdza, że weryfikacja uzyskiwanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odbywa się z wykorzystaniem klasycznych metod, takich jak pisemne i ustne zaliczenia etapowe i końcowe, egzaminy, kolokwia (etapowe i końcowe), prace projektowe, sprawozdania z laboratoriów i projektów (stosowane są takie same, znane studentom wymagania), sprawozdania z praktyk oraz obrona pracy dyplomowej i egzamin dyplomowy. Rada Programowa kierunku dokonuje bieżącej analizy efektywności procesu kształcenia oraz spójności zakładanych efektów kształcenia m.in. z potrzebami rynku pracy.

W sylabusach przedstawione są warunki zaliczenia poszczególnych modułów oraz kryteria oceny końcowej. Stosowany system weryfikacji umożliwia prawidłową ocenę stopnia osiągnięcia poszczególnych efektów kształcenia. ZO PKA stwierdza, że upoważnione osoby (prodziekani i doświadczeni nauczyciele akademicy) w sposób prawidłowy dokonują oceny (weryfikacji) osiągania poszczególnych efektów kształcenia, w tym efektów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym.

Stosowany w IA UKSW system sprawdzania i oceniania pozwala na monitorowanie postępów w uczeniu się i rzetelną ocenę stopnia osiągniętych przez studentów efektów kształcenia. Z dostarczonej dokumentacji wynika, iż weryfikacja i ocena przeprowadzana jest za pomocą prac etapowych mających formę śródsesemestralnych pisemnych testów otwartych i zamkniętych, indywidualnych lub grupowych prezentacji ustnych/audiowizualnych, esejów i rozprawek (prac rocznych/semestralnych), zaliczeniowych testów pisemnych lub ustnych kolokwii, egzaminów ustnych i pisemnych z dostępem do podręczników i słowników oraz bez dostępu do nich, prac i egzaminów dyplomowych. W przedłożonych do wglądu ZO PKA pracach etapowych trudno było doszukać się przyjętych kryteriów oceniania i ich uporządkowania merytorycznego (typ zajęć, etap ich realizacji itp.). Nie miało to wpłynąć na poziom ewaluacji, który uznano za odpowiedni, lecz nie pozwoliło m.in. na kompleksową ocenę wszystkich wybranych modułów zajęciowych.

Sprawdzanie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia odbywa się również poprzez bieżącą ocenę aktywności oraz wiedzy i umiejętności studentów podczas zajęć. Metody i kryteria oceniania wyszczególnione są w sylabusach zajęć.

Ważnym elementem procesu ewaluacji jest ewaluacja skuteczności osiągania efektów kształcenia określonych dla praktyk zawodowych, w trakcie których studenci weryfikują swoje predyspozycje, poznają specyfikę pracy na stanowiskach wykopaliskowych i zdobywają cenne doświadczenie zawodowe. Sześciotygodniowe praktyki wymagają realizacji określonych zadań i współpracy w ramach zespołu, a także kształtowania relacji w czasie wolnym, ponieważ w zdecydowanej większości przypadków praktyki mają charakter wyjazdowy. Pozwala to na lepszą, bardziej pogłębioną diagnozę posiadanych kompetencji społecznych, ale głównie wiedzy i nabywanych umiejętności (np. w trakcie dyskusji na temat wykonywanych prac). Pracownicy IA towarzyszą studentom przez cały okres trwania ćwiczeń terenowych i praktyk, co pozwala zarówno na realizację zadań zawodowych „zgodnie ze sztuką”, tj. wymaganiami i standardami, a także weryfikację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. ZO PKA zwraca uwagę na fakt, że udokumentowanie weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia ogranicza w pewnym zakresie stosowana w dokumentacji *Karta Kompetencji Praktykanta*, która nie zawiera odniesień do wszystkich efektów kształcenia wskazanych w sylabusie, lecz do efektów, których w nim nie uwzględniono (np. „Radzi sobie ze stresem”, „Jest punktualność (sic!), zdyscyplinowany”, „Orientuje się w strukturze i działalności instytucji”). *Karta Kompetencji Praktykanta* została opracowana na UKSW jako szablon, który można wykorzystać na różnych kierunkach studiów. Jednak szablon ten nie odpowiada zakresem zawartych w nim zagadnień efektem

kształcenia określonym w sylabusie. Opiekunowie stosują przy tym różne zapisy, powołują się najczęściej na specjalistyczne programy dokumentacyjne, ale także m.in. na pakiet MS Office. W takiej sytuacji osiąganych efektów kształcenia nie daje się porównać.

Analiza wybranych prac etapowych i dyplomowych wskazuje, iż poziom stawianych w nich wymagań, a także ich forma, tematyka i metodyka są w przeważającej większości zgodne z poziomem, koncepcją i profilem kształcenia. Pozwalają one na sprawdzenie stopnia osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia, zakładanych dla poszczególnych modułów i kierunku. Metody sprawdzania i oceny są różnorodne i umożliwiają studentom uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia przez nich efektów kształcenia (na wszystkich przejrzanych pisemnych pracach etapowych wpisano oceny, zaznaczono błędy (poprawność/niepoprawność odpowiedzi), odnotowano liczbę uzyskanych punktów i liczbę punktów możliwych do uzyskania; w części materiałów zamieszczono informację o liczbie punktów przypisanych poszczególnym ocenom; do prac dyplomowych dołączone zostały recenzje).

Studenci otrzymują informację zwrotną co do osiągania przez nich efektów kształcenia na każdym etapie studiów, a także informację o kryteriach i metodach oceny. Pozytywnie ocenili oni bezstronność, rzetelność i przejrzystość stosowanych metod sprawdzania i oceny efektów kształcenia, wiarygodność i porównywalność ocen, a także organizację procesu sprawdzania i oceniania (czas przeznaczony na wykonywanie zadań, przestrzeganie zasad higieny, organizację sesji egzaminacyjnej itp.). System oceniania jest znany i zrozumiały, a z zasadami oceny studenci są zapoznawani na pierwszych zajęciach w semestrze.

Analiza materiałów prezentujących metody weryfikacji poszczególnych kierunkowych efektów kształcenia, a także sylabusów wykazuje, że ich dobór jest adekwatny. Efekty te pozytywnie weryfikują także prace dyplomowe (licencjackie i magisterskie), których przegląd wykazał dobre przygotowanie warsztatowe ich autorów w dyscyplinie, do której odnoszą się efekty kształcenia, umiejętność odpowiedniego sproblematyzowania podjętej tematyki oraz zmysł analityczny. Wszystkie te działania wspierane są budowanymi relacjami mistrz – uczeń. Dobór nauczycieli akademickich dokonujących oceny osiągnięcia efektów kształcenia (w tym efektów związanych z seminarium dyplomowym) nie budzi głębszych zastrzeżeń co do celu, przedmiotu i zakresu dokonywanych ocen i kontroli. Mając na uwadze działania pro jakościowe konieczne jest jednak, aby prace dyplomowe przygotowane pod kierunkiem doktora były recenzowane przez pracownika samodzielnego.

Z dostarczonych materiałów oraz informacji uzyskanych na spotkaniu z interesariuszami zewnętrznymi wynika, że miernikiem pozytywnie weryfikującym poziom uzyskanych przez studentów efektów kształcenia może być również ich późniejsza kariera zawodowa. Wielu absolwentów wykonuje prace związane z ukończonymi studiami, niektórzy jednak pracują w innych zawodach, gdzie wysoko oceniany jest poziom ich kwalifikacji zawodowych.

Bezpośrednie wsparcie studentów ze strony nauczycieli w procesie uczenia się umożliwia: mała liczebność grup, utrzymywanie stałego kontaktu telefonicznego i mailowego nauczycieli akademickich ze studentami oraz ich dostępność w trakcie cotygodniowych konsultacji. Także otwartość władz jednostki i nauczycieli na postulaty studentów, ich dostępność i gotowość do udzielania pomocy potwierdzone zostały przez uczestników spotkania ZO PKA ze studentami i przedstawicielami koła naukowego. Wsparcie udzielane studentom ze strony nauczycieli akademickich uznać należy za wystarczające w świetle oceny osiąganych efektów kształcenia.

Jednostka wspiera osoby z niepełnosprawnościami, m.in. wyrażając zgodę na zaliczenia bez obowiązku udziału w zajęciach dydaktycznych (w terminach uzgodnionych przez obie strony), zwiększenie liczby prób uzyskania zaliczenia, wydłużenie czasu trwania testu bądź

innego zadania egzaminacyjnego. Jest to ważne w sytuacjach, gdy program studiów zawiera elementy związane z pracą w terenie i wykonywaniem różnych czynności ze sprzętem specjalistycznym.

Niewątpliwie istotnym elementem w procesie kształcenia na wizytowanym kierunku jest przygotowywanie studentów studiów licencjackich do prowadzenia badań, a studentów studiów magisterskich do prowadzenia samodzielnych badań, o czym świadczą – w tym drugim przypadku – liczne przykłady wspólnych publikacji, a także publikowanie niektórych prac magisterskich. Wszystko to przekłada się nie tylko na pogłębianie wiedzy, ale też skutkuje kształtowaniem warsztatu badawczego archeologa i realizację zakładanych efektów kształcenia. Z uwagi na małe grupy zajęciowe oraz dobry kontakt studentów z wykładowcami wszystkie sytuacje sporne rozwiązywane są na bieżąco, a wsparciem służą również władze UKSW.

2.3.

Szczegółowe regulacje w zakresie rekrutacji na studia określa corocznie stosowna uchwała Senatu UKSW w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia wyższe. Rekrutację na rok 2018/19 przeprowadzono w oparciu o Uchwałę nr 48/2018 Senatu UKSW z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia wyższe na UKSW w Warszawie. Szczegółowe zasady przyjęć na studia zawiera zarządzenie nr 22/2018 Rektora UKSW. Oferta edukacyjna kierowana jest głównie do absolwentów szkół średnich z regionu. Zasady rekrutacji publikuje się na stronie Biura Rekrutacji UKSW oraz stronach internetowych poszczególnych instytutów.

Podstawę rekrutacji na studia I stopnia stanowią oceny egzaminu maturalnego z przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, przedmiot do wyboru – wskazany przez kandydata. Określono również minimalny wynik umożliwiający przyjęcie na studia. Poza tym szczegółowo opisano zasady rekrutacji kandydatów z tzw. „starą maturą”, z Maturą Międzynarodową (IB), Maturą Europejską (EB), maturą zagraniczną, zasady kwalifikacji cudzoziemców, laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych, a także zasady kwalifikacji na studia w trybie przeniesienia oraz zasady kwalifikacji na studia równoległe.

Podstawą kwalifikacji na studia II stopnia kandydatów, którzy ukończyli studia I stopnia na kierunku *archeologia*, jest ocena końcowa na dyplomie, natomiast kandydatów, którzy ukończyli inne studia – średnia ocen ze studiów. Kandydat na studia stacjonarne drugiego stopnia, który ukończył studia pierwszego stopnia bądź jednolite magisterskie na innym kierunku niż *archeologia*, otrzymuje katalog efektów kształcenia dla studiów I stopnia wraz z terminem ich zaliczenia oraz informacją o skutkach nieosiągnięcia efektów kształcenia w ustalonym terminie.

Liczba przyjmowanych kandydatów na studia I i II stopnia odpowiada potencjałowi naukowemu i dydaktycznemu jednostki. Wszystkie przyjęte zasady sformułowane zostały przejrzysto; zapewniają one dobór najlepszych kandydatów, bezstronność procedur oraz obiektywność kryteriów rekrutacyjnych, stwarzając równocześnie wszystkim kandydatom równe szanse podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku. Podobną opinię wyrazili studenci podczas spotkania z ZO PKA.

Liczba kandydatów i przyjętych na studia monitorowana jest przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną w systemie IRK, a informacje przekazywane są do Dziekana oraz IA. Stopień tzw. odsiewu studentów i liczba studentów kończących studia w ustawowym terminie monitorowane są w oparciu o dane pozyskane z systemu USOS. Informacje są analizowane przez Wydziałową Komisję Dydaktyczną i Radę Instytutu oraz wykorzystywane

przy projektowaniu, opiniowaniu i okresowym przeglądzie programów studiów oraz przy określaniu limitów przyjęć na studia.

Zasady dyplomowania przyjęte w Jednostce są zgodne z postanowieniami określonymi w Systemie Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia i nie odbiegają one od rozwiązań przyjętych na innych uczelniach w Polsce. Sformułowane one zostały w sposób spójny i przejrzysty, uwzględniając weryfikację efektów kształcenia obejmujących przygotowanie do prowadzenia badań i udział w badaniach (rozprawa dyplomowa), wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne określone dla kierunku (egzamin ustny z zakresu tematyki rozprawy oraz wiedzy w zakresie dyscyplin, do których przypisany został kierunek studiów), a także kompetencje językowe (lektura i przekład fragmentu tekstu łacińskiego lub greckiego). Również studenci wyrazili pozytywną opinię na temat procesu dyplomowania. Ich zdaniem jest on przejrzysty i pozwala weryfikować wszystkie deklarowane efekty kształcenia. Analiza dokumentacji związanej z procesem dyplomowania pokazała, że absolwent *archeologii* na UKSW w Warszawie osiąga nie tylko wszystkie efekty kształcenia zakładane dla kierunku, ale także dla określonego poziomu kwalifikacji.

W UKSW wykształciła się praktyka uznawania efektów i okresów kształcenia, jak też kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Praktyka ta obowiązuje na Uczelni, chociaż – jak na razie – nie przyjęła formy proceduralnej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kryterium osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia spełnione jest w sposób pełny. Wpływ na to ma przemyślana formuła programu kształcenia na ocenianym kierunku, która stwarza możliwość uzyskania gruntownej wiedzy z zakresu archeologii, nabycia kompetencji badawczych i dobrego opanowania warsztatu archeologa zarówno w zakresie teoretycznym, jak i praktycznym. Struktura programu studiów i zawarte w nim treści nauczania pozwalają na osiągnięcie przyjętych dla kierunku efektów kształcenia. Ważna rola przypada praktykom zawodowym, które pozwalają na weryfikację deklarowanych efektów kształcenia, chociaż pewnych modyfikacji wymaga prowadzona dokumentacja. Atutem jest również preferowanie zajęć o charakterze ćwiczeniowym, konwersatoryjnym i seminaryjnym, pozwalających na stosowanie aktywizujących metod dydaktycznych, możliwość indywidualizacji programu studiów przez studentów, a także włączenie do programu studiów specjalistycznych zajęć o charakterze praktycznym, tj. takich, które zwiększają możliwości absolwentów IA na rynku pracy. Na podkreślenie zasługuje również stosowanie wymogu przygotowywania przez studentów różnego rodzaju prac pisemnych i prezentacji, co intelektualnie usamodzielnia studentów i dobrze przygotowuje ich do prowadzenia badań.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Opracowanie i wdrożenie dedykowanej *Karty Kompetencji Praktykanta*, adekwatnej do specyfiki i potrzeb kierunku.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) określają procedury zawarte w Zarządzeniu Rektora UKSW Nr 49/2015 z dnia 2 października 2015 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i jego doskonalenia na UKSW oraz w Zarządzeniu Dziekana WNHIS Nr 2/2015 z dnia 5 marca 2015 r. w sprawie określenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na WNHIS UKSW. System zakłada m.in. coroczne badania ewaluacyjne związane z opinią studentów nt. aspektów zarządzania Uczelnią i Wydziałem, tzw. ankieta samooceny wydziału (ZO PKA przedłożono do wglądu *Kartę samooceny WNHIS za rok akademicki 2016/17*, która zawierała m.in. pytanie: *Jakie działania podjął Wydział, aby zachęcić studentów do udziału w ocenie zajęć dydaktycznych?* – odpowiedź: Informowanie na witrynie WNHIS, witrynach instytutów oraz FB (baner + link). Informacje przekazane na spotkaniach Rady Wydziału oraz informacje werbalne ze strony pracowników naukowo-dydaktycznych. Plakaty przed dziekanatem) oraz ankieta oceny Uczelni (ZO PKA przedłożono do wglądu *Raport z samooceny wydziałów za rok akademicki 2015/16*; na pozostałych wydziałach dostępne są nowsze).

Zgodnie z zarządzeniem Dziekana WNHIS Nr 2/2015 z dnia 5 marca 2015 r. w skład Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wchodzi: Dziekan, Rada Wydziału (RW), Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK; w jej skład wchodzi przedstawiciele wszystkich Instytutów WNHIS oraz przedstawiciel studentów), Wydziałowe Komisje Dydaktyczne (WKD) dla pięciu instytutów (Komisja Dydaktyczna Instytutu Archeologii (KDIA), w jej skład wchodzi także przedstawiciel studentów) oraz studiów doktoranckich, Zespół Nauczycieli Akademickich Zaliczanych do Minimum Kadrowego, Wydziałowa Rada Biznesu (WRB; powołana została uchwałą RW Nr 124/2015 z dnia 11 maja 2015 r.), Wydziałowa Rada Studentów (WRS). Zadaniem WKJK jest wskazywanie nauczycielom akademickim metod doskonalenia procesu kształcenia, a w szczególności metod dotyczących organizacji i prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów. WKJK opracowuje coroczny raport (ZO PKA przedłożono do wglądu m.in. sprawozdanie z działalności WKJK na WNHIS za rok akademicki 2016/17 i 2017/18).

W celu weryfikowania efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów osiąganych przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych został wprowadzony system weryfikacji osiągnięcia założonych efektów kształcenia. System przedstawiony został w dokumencie Księga Procedur Jakości Kształcenia UKSW, który stanowi załącznik do Zarządzenia Rektora Nr 52/2013 z dnia 31 lipca 2013 r. ZO PKA przedłożono do wglądu 2 ww. sprawozdania z działalności WKJK, która oceniła metody dydaktyczne pozwalające na zdobycie określonych umiejętności, wiedzy i kompetencji społecznych oraz sposoby osiągania zakładanych efektów kształcenia; skontrolowała prawidłowe przyporządkowanie liczby ECTS poszczególnym przedmiotom i modułom; przeprowadziła monitoring stosowanych kryteriów przepisów i procedur oceny efektów

kształcenia; dokonała przeglądu kart opisu przedmiotów; wykonała zestawienie statystyczne wypełnienia kart przedmiotów w zakresie ich integralności.

Opinie o zajęciach dydaktycznych i weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia uzyskiwane są poprzez ankietowanie studentów po zakończeniu cyklu kształcenia danego przedmiotu w ramach procedur Ośrodka Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji (OBJKiE). Ankiety wypełniane są w systemie USOS, a wyniki ewaluacji udostępniane są na stronie OBJKiE (ZO PKA przedłożono do wglądu *Ankiety ocen zajęć dydaktycznych Archeologia 2017/18*). Dopiero zaopiniowane przez WRS oraz WRB (ocena pod kątem potrzeb rynku pracy) projekty zmian programów studiów i efektów kształcenia akceptowane są przez RW.

Zasady monitoringu losów absolwentów określa procedura stanowiąca załącznik do Zarządzenia Rektora Nr 11/2016 z dnia 16 marca 2016 r. Jednostką odpowiedzialną za monitoring karier zawodowych absolwentów UKSW jest Biuro Karier. Dodatkowe analizy z zakresu przygotowania absolwentów do potrzeb rynku pracy są wykorzystywane z raportów MNiSW/ZUS (ZO PKA przedłożono do wglądu m.in. *Wyniki badania karier zawodowych absolwentów UKSW 2015–2016 dla WNHIS*”; ZO PKA zwraca uwagę, że z WNHIS z kierunku *archeologia* w badaniu wzięła udział zaledwie 1 osoba. Raport z badania losów absolwentów za lata 2015–2016 nie zawiera żadnych wniosków ani zaleceń odnoszących się do funkcjonowania uczelni. Nie przedstawiono również żadnych działań, które zostały podjęte w wyniku uzyskanych informacji. Ostrożność w formułowaniu wniosków może wynikać z przekonania o konieczności uzyskania reprezentatywnych wyników dla populacji absolwentów rocznika 2015/2016). Wyniki badania karier omawiane są na Radzie Instytutu. Ze względu jednak na kameralny charakter IA wykładowcy, a zwłaszcza promotorzy prac dyplomowych dzielą się z pozostałymi nauczycielami akademickimi informacjami zdobytymi dzięki kontaktom osobistym z absolwentami, zwłaszcza tymi, którzy pozostali w zawodzie.

Wytyczne dotyczące projektowania programów studiów zawiera uchwała Senatu Nr 2/2017 z dnia 19 stycznia 2017 r. Do zadań WKD (w jej składzie są wykładowcy i studenci) należy m.in. opracowywanie projektów programów kształcenia, programów studiów i planów studiów, a także identyfikowanie metod doskonalenia procesu kształcenia, a w szczególności metod dotyczących organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studentów.

Doskonalenie oferty dydaktycznej poprzez proponowanie zmian w programach studiów i efektach kształcenia należy do zadań WKD, WKJK, Zespołu Nauczycieli Akademickich Zaliczanych do Minimum Kadrowego, WRS oraz WRB. Opiniowanie zmian w programach kształcenia oraz zatwierdzanie programów kształcenia należy do zadań RW. Na podstawie przedstawionej uchwały RW kierunkowe efekty kształcenia zatwierdza Senat.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali, iż ich wnioski są brane pod uwagę przy projektowaniu programu kształcenia, przede wszystkim w oparciu o wnioski zgłaszane bezpośrednio u prowadzących zajęcia, Władz Wydziału czy w samorządzie studenckim. Przedstawiciele samorządu wskazali, że władze umożliwiają im aktywny udział w procesie projektowania i monitorowania programu kształcenia, a efektem prac są zmiany w programie kształcenia.

Zadanie bieżącego monitorowania programu kształcenia należy do zadań WKD. Do zadań WKJK należy okresowy przegląd oraz ocena organizacji procesu dydaktycznego pod względem zgodności programu studiów z opisem zakładanych efektów kształcenia oraz metodami dydaktycznymi, z uwzględnieniem opisu zakładanych efektów kształcenia wynikający z KRK w obszarach kształcenia dla danego kierunku studiów, a także analiza zgodności zakładanych efektów kształcenia opisanych w programach studiów (przypisanych poszczególnym przedmiotom/modułom) na danym kierunku studiów z kierunkowymi

efektami kształcenia zatwierdzonymi przez Senat. Wnioski WKJK formułuje w postaci wydziałowego raportu samooceny za dany rok akademicki (ZO PKA przedłożono do wglądu m.in. *Kartę samooceny WNHIS za rok akademicki 2016/17* – w ramach WSZJK: prowadzono hospitacje i dyskusje na temat ich efektów; posiedzenia komisji dydaktycznej; konsultacje programów studiów i efektów kształcenia z Wydziałową Radą Studentów (WRS) i WRB; zmodyfikowanie kart przedmiotów zgodnie ze wskazaniem WKJK; szkolenia dotyczące budowania oferty dydaktycznej WNHIS; przestrzeganie procedur ww. Zarządzenia Dziekana Nr 2/2015).

Ocenę osiągnięcia efektów kształcenia przez studentów oraz przydatności efektów kształcenia na rynku pracy przeprowadza WKD w oparciu o monitorowanie ankiety studenckiej dotyczące zajęć dydaktycznych prowadzonych w ramach programu studiów, opinie interesariuszy zewnętrznych i WRB, a także wyniki przeprowadzanych hospitacji zajęć dydaktycznych. Wyniki tej oceny brane są pod uwagę w pracy WKD nad propozycjami zmian w programach studiów.

KDIA odpowiada bezpośrednio za ofertę dydaktyczną. W jej skład wchodzi Prodziekan ds. Dydaktyki, Dyrektor Instytutu, dwoje planistów oraz przedstawiciel studentów. Komisja proponuje zmiany programowe, które opiniowane są przez WRS i zespół interesariuszy zewnętrznych IA (dyrektor Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, z-ca dyrektora Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, dyrektor Państwowego Muzeum Archeologicznego, przedstawiciel Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej) w celu spełnienia zasady partycypacyjności w procesie doskonalenia i realizacji programu kształcenia. Do kompetencji Rady Instytutu należy podejmowanie uchwał w sprawach dydaktycznych i studenckich, zatwierdzanie projektów programu kształcenia i efektów kształcenia dla kierunku lub specjalności prowadzonych w Instytucie (ZO PKA przedłożono do wglądu protokoły KDIA za rok akademicki 2016/17 i 2017/18; 3 opinie (2016) nt. programu kształcenia na archeologii – dyrektora Państwowego Muzeum Archeologicznego, dyrektora Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, przedstawiciela Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej).

3.2.

Wszelkie informacje potrzebne kandydatom na studia oraz studentom dostępne są na stronach Uczelni, WNHIS i IA w stosownych zakładkach, np.: rekrutacja (warunki, terminy, wymagane dokumenty); programy kształcenia; uznawanie efektów kształcenia i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz zasadach potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów; proces dyplomowania (Regulamin studiów, system APD, sekretariat IA, opiekunowie prac dyplomowych). Na spotkaniu z ZO PKA studenci wskazali, iż mają dostęp do wszystkich niezbędnych podczas studiów informacji.

Zgodnie z zapisami Księgi Procedur Jakości Kształcenia oprócz procedur zatwierdzania programu kształcenia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia oraz tworzenia opisu przedmiotu (sylabusa) na UKSW funkcjonuje procedura zapewniająca publiczną dostępność opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji [1. Badanie ankietowe studentów na temat efektów kształcenia. 2. Aktualizacja katalogu ECTS i innego kanału informacji. 3. Publikowanie celów kształcenia (opis efektów kształcenia, jakie ma osiągnąć absolwent danego kierunku), pełnej oferty dydaktycznej WNHIS wraz z opisami przedmiotów]. Komisja dydaktyczna pozyskuje opinie studentów, czy opisane w kartach przedmiotu efekty kształcenia są dla nich zrozumiałe oraz czy przekazywane na zajęciach treści programowe i stosowane metody dydaktyczne pozwoliły osiągnąć wszystkie efekty kształcenia.

ZO PKA przedłożono do wglądu m.in. *Wyniki oceny funkcjonowania UKSW dokonanej przez studentów WNHIS w roku akademickim 2016/17*. Ankieta badała m.in.: kształtowanie kompetencji społecznych; dostosowanie oferty dydaktycznej do potrzeb rynku pracy; możliwość oceny zajęć dydaktycznych w ankiecie ewaluacyjnej; dostęp do opisów przedmiotów przed rozpoczęciem zajęć; telefoniczny/e-mailowy dostęp do informacji dotyczących spraw studenckich; dostęp do informacji dotyczących spraw studenckich (bezpośredni, poprzez stronę internetową, gablotę, USOS, aplikację mobilną); dostęp do Internetu, repozytoriów tekstów on-line, profesjonalnego oprogramowania informatycznego (ZO PKA zwraca uwagę, że z WNHIS z kierunku *archeologia* w badaniu nie wzięła udziału ani jedna osoba).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Interesariusze wewnętrzni (WKJK, KDIA, WRS, studenci, pracownicy) oraz interesariusze zewnętrzni (WRB, pracodawcy, absolwenci) uczestniczą w projektowaniu, zatwierdzaniu, monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia, co jest mocną stroną funkcjonowania WSZJK na WNHIS UKSW w Warszawie.

Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni mają zapewniony dostęp do informacji (głównie w wersji elektronicznej) na temat programu kształcenia i realizacji procesu kształcenia, a przekazywane informacje są aktualne, zrozumiałe oraz zgodne z ich potrzebami. WKJK co roku przeprowadza weryfikację metod dydaktycznych oraz sposobów osiągania zakładanych efektów kształcenia, przyporządkowania punktów ECTS, stosowanych kryteriów, przepisów i procedur oceny efektów kształcenia, kart opisu przedmiotów.

W opinii ZO PKA obecnie działający WSZJK na WNHIS jest skuteczny w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia oraz publicznego dostępu do informacji, ale wymaga on dalszego doskonalenia.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. W odniesieniu do niskiej responsywności absolwentów *archeologii* w badaniu losów należy do działań realizowanych przez Biuro Karier dołączyć działania o charakterze bardziej proaktywnym, zakładającym kontakt interpersonalny.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Jednostkę na studiach I stopnia reprezentuje 12 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 3 profesorów (do roku 2018 było 5 profesorów) i 2 doktorów habilitowanych oraz 7 doktorów. Wszyscy oni (z wyjątkiem dwojga doktorów – historyka i historyka sztuki) reprezentują dyscyplinę archeologia. Dla wszystkich wymienionych pracowników IA jest podstawowym miejscem pracy. Zespół odpowiedzialny jest za prowadzenie 2 kierunków: *archeologii* oraz *zarządzania dziedzictwem kulturowym*. Poza pracownikami Instytutu kadre zasila również pracownicy naukowo-dydaktyczni rekrutujący się z innych jednostek UKSW m.in. reprezentując obszar nauk przyrodniczych.

Kwalifikacje kadry dydaktycznej w zakresie reprezentowanych dyscyplin odpowiadają zarówno efektom kształcenia, jak i treściom realizowanym na kierunku wpisując się na studiach I stopnia w obszar nauk humanistycznych w dyscyplinie archeologia oraz nauk przyrodniczych w dyscyplinie biologia. Natomiast na studiach II stopnia kwalifikacje kadry wpisują się w obszar nauk humanistycznych w dyscyplinach archeologia i etnologia. Wynika to z analizy zarówno efektów kształcenia, jak i dorobku naukowego kadry a jedynie jednostka niewłaściwie przyporządkowała kierunek do obszarów i dyscyplin w *Raporcie samooceny*. Liczba, struktura kwalifikacji, dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne kadry pozwalają w pełni na prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Kompetencje dydaktyczne, jak i umiejętności praktyczne uwzględniające specyfikę kierunku, pozwalają na stosowanie zarówno tradycyjnych metod aktywizujących studentów (dyskusja, wyszukiwanie i analiza źródeł, selekcja materiału), jak i nowoczesnych metod stosowanych w archeologii (np. z zakresu geoarcheologii), co ma znaczący wpływ na kształtowanie zdolności poznawczych studentów oraz umiejętności praktycznych. Kadra posiada także właściwe kwalifikacje dydaktyczne służące przygotowaniu studentów do podjęcia samodzielnej pracy badawczej.

4.2.

Zajęcia prowadzone są w oparciu o autorskie programy przygotowane przez pracowników jednostki, co pozwala na wykorzystanie i tym samym zapewnienie zgodności kompetencji dydaktycznych osób którym powierza się przedmioty i zajęcia. Zajęcia specjalistyczne (jak: antropologia fizyczna, filozofia, czy lektorat języka łacińskiego) wykraczające poza dyscyplinę archeologia na I stopniu studiów powierza się pracownikom innych jednostek Uniwersytetu.

Przydzielone zajęcia dydaktyczne powiązane są z prowadzonymi przez kadre badaniami naukowymi oraz zainteresowaniami nauczycieli akademickich. Wątpliwości ZO budzi jedynie powierzanie seminariów magisterskich doktorom, przy czym należy podkreślić, że jednostka zatrudnia wystarczającą liczbę pracowników samodzielnych, którym mogłaby powierzyć prowadzenie zajęć seminaryjnych. W ocenie Zespołu PKA zastany przydział nie znajduje uzasadnienia i nie nosi znamion projakościowych.

4.3.

Polityka kadrowa prowadzona przez Uczelnię i IA ma na celu zwiększenie potencjału naukowego oraz dydaktycznego, który znacząco ma wpływać na wzmocnienie jakości kształcenia. Odpowiedzią na takie zapotrzebowanie było zatrudnienie profesora, który jest od 2017 r. Research Professor (Doctor Scientiarum) Czeskiej Akademii Nauk.

Zatrudnienia oraz awanse odbywają się na drodze postępowania konkursowego, co regulują zapisy uchwały w sprawie ustalania zasad awansu pracowników naukowo-

dydaktycznych (uchwała Nr 62/2017 Senatu UKSW z dnia 29 czerwca 2017 r.). Oceniana kadra na kierunku *archeologia* to zespół dynamicznie rozwijający się naukowo, bowiem w ostatnich trzech latach dwie osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego, a kolejne dwie złożyły do druku rozprawę habilitacyjną.

Jednak pewien niepokój budzą zmiany personalne dokonujące się w grupie najbardziej doświadczonej kadry kierunku, pomimo, iż są one wynikiem naturalnych procesów starzenia się kadry. W ubiegłym roku odeszły dwie osoby, które osiągnęły wiek emerytalny i w następnym roku akademickim również przewidywane są kolejne odejścia. Z tego też powodu zachodzi obawa, że dojdzie do destabilizacji w procesie realizacji programu kształcenia. Jednostka podjęła już działania, występując do władz Uczelni z prośbą o rozpisanie konkursu na pracownika naukowo-dydaktycznego, który zatrudniony zostanie w przyszłym roku akademickim (po pozytywnej weryfikacji).

Ważnym elementem wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego i podnoszenia kompetencji dydaktycznych jest zapewniona przez uczelnię mobilność pracowników w ramach programu Erasmus+, organizowanie szkoleń z zakresu podejmowanych działań projakościowych w jednostkach, systemu antyplagiatowego, technik kształcenia na odległość, sposobów aplikowania o środki finansowe na prowadzenia badań, zwiększenia efektywności wniosków dotacyjnych, umiejętności informatycznych, nowoczesnych metod dydaktycznych oraz kursów zawodowych, np. dla specjalistów CIMIC, specjalistów funkcjonujących w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego, z geofizyki stosowanej, z obsługi nowoczesnych instrumentów pomiarowych (TPI), obsługi dronów.

Uzupełnia to system nagród obowiązujący w uczelni, np. w postaci przyznawanych odznaczeń, medali (Medal KEN, Krzyż Zasługi), czy też wyróżnień w postaci przyznawanych nagród rektorskich. Beneficjentami wszystkich powyżej wymienionych nagród są liczni nauczyciele akademicki IA. Stosowany system w uczelni jest transparentny i znany pracownikom.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zasoby kadrowe w chwili obecnej pozwalają na prawidłową realizację efektów uczenia się. Do mocnych stron IA prowadzącego oceniany kierunek niewątpliwie należy zaliczyć kompetencje naukowo-dydaktyczne kadry oraz jej dynamikę rozwoju naukowego. Istotnym elementem decydującym o obsadzie przedmiotów i prowadzonych zajęć jest zachowanie pełnej kompatybilności pomiędzy zainteresowaniami i prowadzonymi badaniami naukowymi nauczycieli akademickich, a przydzielanymi im zajęciami, co wpływa znacząco na jakość realizacji procesu kształcenia.

Za słabszą stronę należy uznać prowadzoną przez jednostkę politykę kadrową. Planowane odejścia pracowników, spowodowane osiągnięciem wiekiem emerytalnym mogą niekorzystnie w przyszłości wpłynąć na dotychczasową stabilność procesu realizacji efektów kształcenia i programu studiów.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Należy zwrócić uwagę na przydział seminariów magisterskich samodzielnym pracownikom naukowo-dydaktycznym.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym dotyczy kilku obszarów nauki. Dotyczy ona działań podejmowanych przez jednostkę wspólnie z innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie:

- prowadzenia badań wykopaliskowych m.in. z Gminą Opatów (2011); na Warmii i Mazurach z Instytutem Archeologii i Etnologii PAN (2011–2015); w Kuwejcie z Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW (2012); w Kemberg z Urzędem Dziedzictwa i Archeologii Saksonii-Anhalt i Krajowym Muzeum Prehistorii w Halle (2015); Instytutem Archeologii w Zagrzebiu (2016–2018); nieinwazyjnych badań wspólnie z Miastem i Gminą Pasłęk (2017); badania wykopaliskowe prowadzone w Egipcie, Chorwacji;
- realizacji projektów badawczych, np. *Dziedzictwo archeologiczne Ziemi Łukowskiej: rozpoznanie zasobów – zarządzanie – prezentacja* (2014–2015) i grantów m.in. grant NPRH, *Grodziska Warmii i Mazur* (2011–2015), grant NCN – *Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Puszczy Białowieskiej* (2016–2020) przy współpracy z Zarządem Lasów Państwowych; grant NCN – *Korelacja faz osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego w północnowschodniej Polsce w świetle badań osadów jeziornych* (2017–2010); grant NCN – *Technologia produkcji wyrobów fajansowych w Egipcie okresu ptolemejskiego w świetle badań archeologicznych i archeometrycznych* (2017–2018), czy też rekonstrukcji osady w Żmigrodzie, Gmina Opatów (2016); grant NPRH – *The Past Societies* (2012–2017);
- organizacji konferencji naukowych ogólnokrajowych i międzynarodowych, wspólnie z Muzeum Archeologicznym w Legionowie (2017) pt. *Przechowywanie zabytków*; z Fundacją Ochrony Zabytków Przemysłu i Techniki (2017) pt. *O zabytkach techniki; Dziedzictwo militarne* (2017) z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie; z Instytutem Historii Sztuki UW pt. *Architecture as element of the landscape* (2016); IA był głównym organizatorem Kongresu European Association of Archaeologists pt. *Animal representations in the past*;
- wykonania ekspertyz naukowych: dla Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie;
- organizacji wystaw, w tym wystawy dydaktycznej prezentowanej w budynku UKSW;
- wydawania monografii z serii *Archaeologica Hereditas*, t. 7, 10 i 11 z Fundacją Res Publica Multiethnica; *Znaleziska archeologiczne: problemy konserwacji, inwentaryzacji i przechowywania* z Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie (2018); *Dziedzictwo militarne* z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie (2017);
- prowadzonych kwerend w zasobach NID;
- pełnionych funkcji eksperckich przy projektach realizowanych przez inne podmioty, np. *Berezowiec – archeologiczne badania zamku rodziny Kmity*.

Ponadto jednostka współpracuje aktywnie z interesariuszami zewnętrznymi przy organizacji praktyk studenckich oraz realizacji ćwiczeń terenowych. Pozwala to na prowadzenie zajęć poza IA u potencjalnych przyszłych pracodawców, co poszerza bazę dydaktyczną jednostki, zwiększa możliwości dostępu dla studentów do korzystania z zasobów i nowoczesnego sprzętu będącego w posiadaniu interesariuszy współpracujących z IA. Dotyczy to współpracy z Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej w Warszawie, Muzeum Historycznym w Legionowie, Mazowieckim Konserwatorem Zabytków w Warszawie, Muzeum Pałac w Wilanowie w Warszawie oraz Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie.

Zespół pracowników i studentów IA swoimi działaniami przyczyniają się również do popularyzacji wiedzy nt. badań archeologicznych i upowszechniają ich wyniki w społeczeństwie, jak miało (i ma nadal) to miejsce w przypadku rekonstrukcji grodu w Żmigrodzie, czy też wygłaszaniu prelekcji popularno-naukowych w muzeach dla dorosłych, młodzieży i dzieci.

W wyniku rozlicznych kontaktów i podejmowanej współpracy ze środowiskiem naukowym w kraju i zagranicą, kontaktów z potencjalnymi pracodawcami dla absolwentów *archeologii*, samymi absolwentami, jak również współpracy z działającym przy jednostce Zespołem interesariuszy zewnętrznych IA, istnieje stała możliwość monitorowania potrzeb środowiska pracodawców i rynku pracy w zakresie wiedzy, niezbędnych umiejętności praktycznych tak nieodzownych, bo wynikających ze specyfiki kierunku, czy też kompetencji społecznych w dostosowywaniu programu studiów przez jednostkę do potrzeb zmieniającego się rynku pracy. Efektem tych działań było wprowadzenie nowych przedmiotów do planu i programu studiów takich, jak: *Archeologia współczesności*, *Podstawy geodezji, kartografii i GIS* oraz utrzymanie 6-tygodniowych ćwiczeń terenowych i praktyk wykopaliskowych.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma charakter sformalizowany i długo terminowy (datowana w wielu przypadkach już na 2006 lub 2008 r.), czego dowodem było spotkanie interesariuszy z ZO PKA oraz przedstawienie 21 umów i listów intencyjnych firm, z którymi bardzo aktywnie współpracuje jednostka, m.in. z Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji w Warszawie, Instytutem Archeologii i Etnologii PAN, Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, Firmą MGGP Aero Sp. z o.o.; Narodowym Instytutem Dziedzictwa, czy też Urzędem Ochrony Zabytków w Olsztynie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Niewątpliwie atutem współpracy jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest jej realny, stały, długoterminowy i sformalizowany charakter, co zostało w wyczerpujący sposób udokumentowane i przedstawione ZO PKA przez jednostkę. Odpowiada to założeniom Misji i Strategii UKSW. Do aktywnej współpracy z podmiotami zewnętrznymi włączani są zarówno pracownicy IA, jak i studenci. Tym ostatnim pozwala to na doskonalenie warsztatu badawczego i nabywanie/doskonalenie umiejętności praktycznych w bezpośrednim kontakcie z pracodawcami, zderzeniem z realiami rynku pracy jeszcze na etapie studiów.

Cenna jest również możliwość realizacji zajęć poza kampusem uczelni, w instytucjach z którymi jednostka podjęła współpracę. Przekłada się to niewątpliwie na poziom i jakość realizacji programu studiów, a tym samym na jakość realizacji zakładanych efektów uczenia się. Atutem kierunku jest angażowanie studentów w rozliczne prace wspólnie podejmowane z podmiotami zewnętrznymi, np. w prowadzeniu badań, udziału we wspólnie realizowanych projektach.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 6. Umieędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

(a) Kształcenie w językach obcych oraz zajęcia prowadzone przez nauczycieli zagranicznych

Zgodnie z punktem V Misji i Strategii UKSW, w którym przewidziano rozszerzenie oferty kształcenia w językach obcych wraz ze wzrostem umieędzynarodowienia kadry dydaktycznej, podczas studiów licencjackich i magisterskich studenci uczestniczą w zajęciach z języka obcego nowożytnego (angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego lub włoskiego); dla studentów zagranicznych organizuje się zajęcia z języka polskiego. Jak na razie skorzystało z tej możliwości 2 studentów. Ponadto studenci 1 roku studiów II stopnia uczestniczą w *Translatorium naukowych tekstów archeologicznych*, w czasie których nabywają umiejętność tłumaczenia anglojęzycznych tekstów naukowych.

Studenci *archeologii* mają obowiązek uczestnictwa w 8–9 przedmiotach wykładanych w języku obcym. Wykłady, wpisane do planu i programu studiów, prowadzone są przez 2 nauczycieli zagranicznych, dla których uczelnia jest podstawowym miejscem pracy (*Non-destructive methods of archaeological research, Remote sensing in cultural heritage management, Cultural biography of the landscape, Archaeology of the Barbarians. Social relationships, trade and military contacts between them and the Roman Empire* – wszystkie w wymiarze 30 h, *Bronze Age in Europe, Early Iron Age in Europe, Prehistoric religions and rituals, Prehistoric peoples of Europe in the last millennium BC* (wszystkie w wymiarze 45 h), *New trends in presenting cultural history in museums* (30 h). Egzamininy końcowe odbywają się w języku angielskim Na spotkaniu z ZO PKA studenci bardzo wysoko ocenili jakość tych zajęć, mówili m.in. o możliwości poszerzania słownictwa specjalistycznego i dzieleniu się doświadczeniem zdobytym przez wykładowców w ośrodkach za granicą. W opinii studentów jednostka stwarza warunki sprzyjające umieędzynarodowieniu procesu kształcenia.

(b) Mobilność międzynarodowa studentów i nauczycieli

WNHiS ma podpisanych 13 umów w ramach programu Erasmus+ z uczelniami w 8 krajach i 35 umów o współpracy z uczelniami zagranicznymi – 31 umów ma charakter ogólnoakademicki, a 4 dotyczą wyłącznie *archeologii*. W ocenianym okresie w ramach programu Erasmus+ na WNHIS przyjechało 5 wykładowców i 1 pracownik administracyjny. Jak wynika ze statystyk, dotychczas nikt ze studentów *archeologii* nie wyjechał na studia w ramach programu ERASMUS+. Główne powody to przede wszystkim obawa o umiejętności językowe, organizacja roku akademickiego na UKSW i zbyt mała – w ich opinii – kwoty przyznawane w ramach stypendium.

W ramach współpracy międzynarodowej pracownicy naukowo-dydaktyczni IA wyjeżdżają na konferencje za granicę i uczestniczą w konferencjach międzynarodowych organizowanych

w Polsce. W latach 2016–2018 pracownicy i studenci wzięli udział w 4 konferencjach, których współorganizatorami były Institut für Kunstgeschichte und Archäologien Europas (Universität Halle-Wittenberg), Instytut Archeologii Chorwackiej Akademii Nauk, Zakład Archeologii Uniwersytetu w Zagrzebiu oraz Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej. W tym samym czasie pracownicy IA prowadzili szereg wykładów gościnnych (w sumie 27 wykładów) w krajach takich jak: Czechy, Francja, Niemcy, Wielka Brytania, Irlandia, Rosja, Norwegia, Peru, Słowacja, Szwecja i USA.

(c) Wpływ współpracy i mobilności międzynarodowej na koncepcję kształcenia

W proces umiędzynarodowienia wpisują się też liczne prace badawcze prowadzone przez pracowników IA w różnych krajach, głównie w Egipcie, Grecji i Chorwacji. Prace naukowo-badawcze są częścią projektów realizowanych z partnerami zagranicznymi, takimi jak: German Archeological Institute (Ludwig-Maximilian's University Munich), Sapienza University of Rome, Institute of Archeology of the Croatian Academy of Sciences, Sticna with the University of Ljubljana (Slovenia) oraz Ministry of Science of the Republic of Croatia. Ponadto realizowane są liczne projekty naukowe z partnerami zagranicznymi: *Romanian/Polish/German Excavation of the complex multiphase ceremonial structure in Lapus Roumania* zakończony po 10 latach w 2016 r.; *Excavation Survey and Publication of the First Rondel Monument discovered in Poland at Bodzów woj. lubuskie* (od 2001 roku w realizacji); *Italian/German/Polish survey and excavation project „From Genova to Gunzburg, Bavarian Suabia and Unterhausen bei Neuburg, Oberbayern* (w realizacji). Na pozytywną ocenę zasługuje fakt, iż do badań, również zagranicznych, włączani są także studenci. Taką współpracą studenci są bardzo zainteresowani i oceniają ją bardzo wysoko.

Wyniki prowadzonych badań wykorzystywane są w procesie dydaktycznym a ich efekty – włączane do treści wykładów obowiązkowych i obieralnych. Materiał pozyskany podczas badań jest opracowywany przez studentów w ramach prac licencjackich i magisterskich. Prace oparte na materiale archeologicznym mają wartość publikacji i pomagają studentom wejść w życie zawodowe. Dwie takie prace magisterskie zostały udostępnione do wglądu ZO.

Przy pisaniu prac dyplomowych studenci korzystają z wielu źródeł obcojęzycznych. Z 5 wylosowanych prac licencjackich dwie prace były napisane wyłącznie na podstawie źródeł polskojęzycznych, w pozostałych liczba obcojęzycznych źródeł wahała się od 3 do 19. Natomiast w 5 sprawdzonych pracach magisterskich wykorzystano od 23 do aż 114 źródeł w języku angielskim, włoskim czy innych językach.

Wyniki badań prezentowane są w różnych publikacjach. W latach 2013–2018 pracownicy IA opublikowali 59 tomów w językach obcych. Statystycznie przypadają 4,2 publikacje na jednego pracownika.

Za koordynację i obsługę administracyjną współpracy międzynarodowej na UKSW odpowiada Dział Współpracy Międzynarodowej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Aspekt umiędzynarodowienia jest wpisany w Misję i Strategię UKSW na lata 2014–2020, a co ważniejsze, jest on realizowany zarówno w sferze dydaktycznej, jak i naukowej. Studenci postrzegają realizowany proces umiędzynarodowienia jako korzystny i utożsamiają się z wizją Uczelni i Wydziału.

IA zapewnił studentom możliwość korzystania z wykładów w języku obcym, zatrudnia też profesorów zagranicznych. Pracownicy są włączeni w badania międzynarodowe, wyniki badań prezentują na uczelniach zagranicznych i publikują w językach obcych. Również studenci biorą udział w badaniach, a zebrane materiały archeologiczne wykorzystywane są przy pisaniu prac dyplomowych. Słabą stroną jest brak uczestnictwa studentów w programie ERASMUS+.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa IA mieści się na terenie oddanego w 2010 r. Kampusu im. ks. Ryszarda Rumianka w budynku Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych (CEBI) przy ul. K. Wóycickiego 1/3 w Warszawie. Na użytek WNHIS przeznaczono z obiektu 5 auli mogących pomieścić od 127 do 180 osób; 16 sal wykładowych przeznaczonych do pracy z grupami od 32 do 77 miejsc oraz dwie sale konferencyjne w CEBI i Auditorium Maximum. Wszystkie sale zostały wyposażone w projektory multimedialne, ekrany oraz żaluzje zaciemniające.

Obiekt jest przestronny, z szerokimi ciągami komunikacyjnymi, miejscami do relaksu dla studentów (tzw. wydzielone strefy studenta), dwoma aneksami komputerowymi, z trzema windami. Budynek w pełni przystosowany jest do potrzeb studentów niepełnosprawnych zarówno z ograniczeniami ruchowymi (podjazdy, szeroka winda przystosowana do wózków elektrycznych), jak i niedowidzących lub słabo widzących (naklejki w języku Braille'a). Komfort pracy zwiększa się przez działający automatyczny system żaluzji fasadowych. Dodatkowo dostępne jest zaplecze socjalne w postaci stołówki, wolno stojących kiosków z napojami i przekąskami, oraz szatnia, parking na 143 miejsca w garażu podziemnym.

Mimo iż mamy do czynienia z nowym obiektem architektonicznym potrzeby dynamicznie rozwijających się instytutów UKSW usytuowanych w siedzibie CEBI znacznie przekraczają możliwości przedstawianego obiektu, zwłaszcza dotyczy to pomieszczeń przeznaczonych dla kadry. Do wyłącznej dyspozycji IA wydzielono 4 pomieszczenia o zróżnicowanej kubaturze (2x po 15.20 m², 23.80 m² i 52.50 m²) z czego największy jest do dyspozycji wszystkich pracowników (12 z IA oraz osoby dochodzące). Jednocześnie pełni on rolę podręcznego magazynu zabytków niezbędnych do prowadzenia zajęć, tu mieści się również podręczny księgozbiór koła naukowego, a jednocześnie jest pokojem służącym do kontaktów ze

studentami w czasie konsultacji. Nie spełnia tym samym podstawowych wymagań przestrzeni stworzonej zarówno do pracy, jak i relaksu wykładowców. Jeden tylko pokój jest wyposażony w stanowisko komputerowe. Pozostałe pokoje przeznaczone są na potrzeby administracyjne (sekretariat i pokój dyrekcji), podręczny magazyn do dyspozycji koła naukowego. Z uwagi na szczególne potrzeby Instytutu związane z realizacją grantów władze uczelni udostępniły jednostce na czas ich realizacji dodatkowe 2 pomieszczenia z dostępem do Internetu. Nie przekłada się to jednak na brak możliwości realizacji programu studiów, w tym na przygotowanie studentów do prowadzenia badań.

Z uwagi na potrzeby prowadzonych badań oraz realizacji programu kształcenia na wyposażeniu jednostki znajduje się specjalistyczna aparatura: komputer stacjonarny PCS Atut/MS + monitor, skaner A3 Plustek OpiticPro A320, ploter HP Designjet 111, drukarka OKI C511dn, tachimetr laserowy TOPCON OS-103 wraz ze statywem (2), GPS RTK HiperrSR, niwelator LEICA Sprinter 150m wraz ze statywem (2), dyski przenośne TRANSCEND StoreJet 1 TB i WD My Passport Ultra 1 TB, aparat fotograficzny Nikon Coolpix P6000 z lampą błyskową Nikon SB 900, filtr Marumi UV67MMWP, mikroskopy optyczne DELTA OPTICON (5), stacja ERTK – Topcon HIPER SR, Gradiometr typu Huxgate-Bavtington – GRAD 601 z pojedynczym sensorem, zestaw georadarowy z antena 450 MHz – MALA-ABM, zestaw do poboru pełnych rdzeni na stanowiskach archeologicznych – ATLAS COPCO-COBRA, łąty pomiarowe, wykrywacze metalu oraz drobny sprzęt wykopaliskowy (szpachelki, szufelki, łopaty i szpadle, kaski, przyrządy pomiarowe). Studenci *archeologii* w trakcie realizacji praktyk wykopaliskowych mają dostęp do najnowszej aparatury pomiarowej podobnie, jak ma to miejsce w trakcie realizowanych ćwiczeń odbywanych w muzeach.

Pracownicy i studenci WNHIS mają stały dostęp do Centrum Technologii Informacyjnych Nauk Humanistyczno-Społecznych, Laboratorium Metod Jakościowych, Laboratorium Metod Numerycznych i Analiz Statystycznych, studia technik radiowo-telewizyjnych, Biblioteki WNHIS oraz punktu obsługi Biblioteki Głównej UKSW.

7.2.

Biblioteka Główna (BG) UKSW mieści się przy ul. Dewajtis 5. Dysponuje powierzchnią 1285 m² powierzchni użytkowej wraz z dwoma czytelniami (Czytelnia Główną i Czasopism Bieżących). Oferuje 24 stanowiska komputerowe z dostępem do bezprzewodowego Internetu, samoobsługowego skanera A3. Jest to jednostka naukowa, która wraz z wydziałowymi bibliotekami tworzy jednolity system biblioteczno-informacyjny działający na terenie dwóch kampusów. Zbiory biblioteki obejmują ponad 500 tys. woluminów książek, czasopism i zbiorów specjalnych, które tworzą księgozbiór budowany w oparciu o zakupy, dary, wymianę krajową i zagraniczną.

Biblioteka zapewnia stały dostęp do pełnotekstowych i bibliograficznych baz danych on-line (w tym z Wirtualną Biblioteką Nauki). Bazy elektroniczne dostępne za pośrednictwem Wirtualnej Biblioteki Nauki oferują nieograniczony dostęp do materiałów z zakresu historii i historii sztuki: JSTOR-Art&Sciences Archive Collection II, EBESCO, Wiley Online Library, Science Direct (Elsevier), Scopus, Web of Science, IBUK Libra. BG UKSW od roku 2016 należy do systemu Academia – cyfrowych wypożyczalni międzybibliecznych książek i czasopism naukowych. Dostęp do baz danych on-line jest nieograniczony z komputerów z obydwu kampusów uczelnianych oraz także dla pracowników i studentów spoza UKSW. Biblioteka od 2016 r. działa w oparciu o system Koha. Dostępność zasobów bibliecznych, informacyjnych oraz zalecanego piśmiennictwa w sylabusach nie budzi zastrzeżeń. Zgromadzona literatura przedmiotu w pełni pokrywa potrzeby edukacyjne studentów i

pracowników, pozwala na poznanie i pogłębienie wiedzy z zakresu studiowanego kierunku przez możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia na studiach I i II stopnia z uwzględnieniem potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Dodatkowo studenci i pracownicy Instytutu mają dostęp do podręcznego księgozbioru KNSA, który jest zdeponowany w pokoju socjalnym IA i składa się z ok. 3900 woluminów z zakresu teorii archeologii, archeologii poszczególnych epok i regionów oraz innych z nauk pokrewnych (punkt 7.1.), a także biblioteki wydziałowej, która składa się z ok. 20 tys. woluminów, dostępnych częściowo również za pośrednictwem katalogu on-line.

Zasady udostępniania zbiorów określa regulamin BG UKSW.

Procedury bezpośrednio odnoszące się do rozwoju i doskonaleniu infrastruktury uczelnianej ujęte zostały w WSZJK i są bezpośrednio powiązane z doskonaleniem organizacji procesu dydaktycznego (por. Zarządzenie Nr 49/2015 Rektora UKSW z dnia 2 października 2015 r. w sprawie WSZJK i jego doskonalenia na UKSW w Warszawie, § 14). W proces monitorowania potrzeb dotyczących infrastruktury zostali włączeni wszyscy interesariusze wewnętrzni (studenci, doktoranci, pracownicy), którzy wypowiadają się za pośrednictwem ankiet przygotowanych przez OBJKiE. Ponadto WKJK w karcie samooceny dokonuje oceny elementów powiązanych z organizacją procesu dydaktycznego. Instytutowy system jakości kształcenia odnotował potrzeby lokalowe IA. Władze Uczelni zadeklarowały poprawę infrastruktury IA wraz z wybudowaniem nowego obiektu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia dysponuje wprawdzie nowoczesnym kampusem, lecz potrzeby rozwijającego się dynamicznie UKSW są znaczące i wykraczają daleko poza stan zastany. Architektonicznie obiekt położony przy ulicy Wóycickiego spełnia wszystkie standardy nowoczesnego obiektu akademickiego, w tym także od strony potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jednak liczba pomieszczeń oddanych do dyspozycji IA nie pokrywa potrzeb tej jednostki i nie zapewnia właściwego komfortu pracy nauczycielom akademickim w zakresie przydzielonych im do dyspozycji pomieszczeń. Pomieszczenia, to pokoje przeznaczone do pracy indywidualnej wykładowców, które nie rzutują w sposób bezpośredni na realizację efektów kształcenia, ale znacząco wpływają na obniżony standard warunków BHP w zakresie higieny pracy.

Zajęcia dla studentów odbywają się w salach ogólnodostępnych i zapewniają właściwą realizację programu kształcenia. Niektóre ćwiczenia odbywają się poza kampusem, w miejscach pracy współpracujących z jednostką interesariuszy zewnętrznych. Studenci mają dostęp do właściwego sprzętu, który pozwala im na kształtowanie umiejętności praktycznych.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Niezbędne jest przydzielenie dodatkowych pomieszczeń do prac gabinetowych kadry dydaktycznej kierunku w celu zapewnienia właściwych warunków higieny pracy w zakresie BHP.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

8.1.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci poinformowali, iż w ich opinii system opieki, wsparcia i motywowania ze strony Uczelni działa poprawnie i jest oparty na zasadzie partnerstwa pomiędzy nauczycielami akademickimi a studentami. W tym kontekście wsparcie udzielane studentom w procesie uczenia się przez nauczycieli akademickich w powiązaniu z rozwijaniem ich samodzielności i stymulowaniem do pełnienia aktywnej roli w tym procesie, należy ocenić pozytywnie.

Studenci wysoko ocenili system obsługi administracyjnej na Wydziale. Podkreślali, iż pracownicy są właściwie przygotowani, a godziny pracy poszczególnych jednostek zostały dostosowane do ich potrzeb. WNHIS korzysta ze zintegrowanego systemu obsługi studenta; takie rozwiązanie ułatwia naukę, zapewnia stały, szybki i łatwy kontakt z dziekanatem oraz dostęp do ważnych informacji. Dziekanat udziela wszystkich niezbędnych informacji dotyczących studiów również telefonicznie i jest otwarty od poniedziałku do piątku.

Studenci pozytywnie ocenili działający na Uczelni system pomocy materialnej. Zgodnie uznali, że jest on narzędziem wsparcia finansowego w trakcie studiów oraz motywacji do osiągnięcia jak najlepszych wyników. Studenci mogą ubiegać się o przyznanie Stypendium Rektora dla najlepszych studentów, Stypendium Ministra za wybitne osiągnięcia w nauce, stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi. Szczegółowe zasady przyznawania pomocy materialnej określone są w *Regulaminie pomocy materialnej dla studentów UKSW*. Studenci poinformowali, że kryteria przyznania każdego z wyżej wymienionych świadczeń pomocy materialnej są im znane i zrozumiałe.

Na Uczelni działa Biuro Karier, które dysponuje ofertą skierowaną do studentów, w tym studentów *archeologii*. Biuro pomaga w odbyciu praktyk i staży zawodowych, prowadzi bazę ofert pracy, świadczy doradztwo zawodowe, oferuje liczne szkolenia i warsztaty, organizuje szereg różnorodnych wydarzeń, w tym m.in. targi praktyk i staży oraz targi pracy.

Na Uczelni działa samorząd studencki. Przedstawiciele samorządu poinformowali, że posiadają własną siedzibę, mają możliwość swobodnego działania, uczestniczą w pracach organów Wydziału (w tym komisji stypendialnych), współdecydują o sprawach studenckich oraz otrzymują od Wydziału wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe.

Studenci ocenianego kierunku mogą swoje zainteresowania naukowe realizować w Kole Naukowym Studentów Archeologii. Członkowie koła uczestniczą w badaniach naukowych, konferencjach naukowych oraz mają możliwość publikowania swoich prac. Koło otrzymuje od władz Uczelni wsparcie finansowe i organizacyjne. Studenci pozytywnie ocenili pracę opiekunów, którzy są zaangażowani w ich działalność.

Studenci mogą w określonych przypadkach realizować studia w trybie indywidualnym. Indywidualizacja procesu kształcenia ma na celu łączenie studiów na różnych kierunkach lub pracy zawodowej ze studiami czy ułatwienie studiowania osobom z niepełnosprawnościami.

Szczegółowe warunki i zasady indywidualizacji procesu kształcenia opisano w *Regulaminu Studiów*.

Kadra naukowo-dydaktyczna dostępna jest dla studentów podczas godzin konsultacji. Ze względu na małą liczbę studentów a także duże zaangażowanie kadry istnieje możliwość dodatkowych konsultacji zaraz po zajęciach. Studenci mają bardzo dobry kontakt z wykładowcami, podczas rozmowy z ZO przyznali, że jest to istotny element wpływający na ocenę całego kierunku.

Uczelnia posiada system adaptacji i wsparcia studentów z niepełnosprawnością. Przejawia się to w indywidualizacji procesu kształcenia i różnego rodzaju działaniach edukacyjnych. Poza tym studenci mogą otrzymać pomoc asystenta bądź wypożyczyć niezbędny im sprzęt. Osobami niepełnosprawnymi zajmuje się Uczelniany Pełnomocnik. Uczelnia zatrudnia także psychologa, z którego pomocy mogą korzystać wszyscy studenci.

8.2.

Jednostka zapewnia studentom dostęp do aktualnych informacji o formach opieki i wsparcia za pośrednictwem strony internetowej.

Studenci mają możliwości w formalny sposób odnieść się do kwestii jakości obsługi administracyjnej. Kluczowym aspektem w zakresie monitorowania oraz wspierania i doskonalenia systemu opieki oraz kadry kształcącej studentów jest również możliwość wyrażenia przez studentów opinii na temat nauczycieli akademickich i prowadzonych przez nich zajęć w ramach elektronicznego systemu internetowego. Mają oni świadomość wpływu wyników ewaluacji na podejmowane następnie działania. Samorząd studencki zapoznawany jest z wynikami ankietyzacji.

Władze uczelni zachęcają studentów do brania udziału w badaniu. W zeszłym roku akademickim ogłoszony został konkurs, którego uwieńczeniem jest Bal Belfra. Podczas tego wydarzenia nagradza się najbardziej docenionych pracowników wybranych właśnie przez studentów. Wydarzenie to jest bardzo ważne z perspektywy życia akademickiego i wpływa – w opinii studentów – pozytywnie na jakość prowadzonych zajęć.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

WNHiS wdrożył mechanizmy opieki, wspierania i motywowania studentów w procesie kształcenia, zatroszczył się o dostępność nauczycieli akademickich poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi, indywidualizację procesu kształcenia, wysokiej jakości obsługę administracyjną oraz dobrze funkcjonujący system pomocy materialnej. Ponadto jednostka wspiera samorządność studencką i studencki ruch naukowy. Działania WNHiS uwzględniają zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów. Ważnym aspektem oceny jest opinia studentów, którzy są zadowoleni z kształcenia na wizytowanym kierunku oraz ponownie zdecydowaliby się na podjęcie studiów na *archeologii*. Studenci wielokrotnie podkreślali sprawną komunikację z władzami i pracownikami Uczelni oraz ich otwartość i kompetentną pomoc w rozwiązywaniu różnego rodzaju spraw.

Dobre praktyki

Zalecenia

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

PKA dokonała wcześniej oceny instytucjonalnej. Prezydium PKA Uchwałą Nr 2/1/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. wydało ocenę pozytywną (bez zaleceń).

W imieniu ZO PKA

Marek Cieszkowski